

(משא"כ בכור, שקדוש מעצמו, מלמעלה); והכוונה היא להמשיך את האור שלמעלה בעבודה בעשר כחות הגלויים¹⁰, שאז ישנם ב' המעלות — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"י"ז ע' 332 ואילך.

10) וכמו בעשרת הדברות, שהתחלתם היא באופן ש"אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענום" (מכות כד, רע"א. וש"נ), אבל אח"כ נמשכים גם בכל תר"ך אותיות, כולל גם "אשר לרעך", שרומזים על ז' מצוות דרבנן (ראה לקו"ש חכ"ט ע' 110. וש"נ). ולהעיר גם ממאד"ל (ב"ר פכ"ה, ג) "עשרה שני רעבון באו לעולם .. אחד בימי

אברהם (בחי' חכמה) .. ואחד לעתיד לבא (ע"י מעשינו ועבודתינו עכשיו), שנאמר (עמוס ח, יא) לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דבר ה'".
ועי"ז באים גם לעשר שירות, עד לשירה העשירית שתהי' באופן ד"שיר חדש", לשון זכר (מכילתא בשלח טו, א. ועוד).

לזכות

החתן הרה"ת **מנחם מענדל הלוי שיחי סגל**

והכלה מרת **חי' מושקא שתחי' הולצברג**

לרגל בואם בקשרי שידוכין בשעה טובה ומוצלחת

יום השלישי שהוכפל בו כי טוב

י"א אייר, ה'תשס"ט, שנת הקהל

ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' **יהושע הלוי** וזוגתו מרת **שולמית אורה שיחי סגל**

הרה"ת ר' **אברהם ישעי'** וזוגתו מרת **שולמית שיחי הולצברג**

ולזכות זקניהם

הרה"ת ר' **מרדכי זלמן הלוי** וזוגתו מרת **בלומה שיחי סגל**

הרה"ת ר' **שלמה אהרן** וזוגתו מרת **שושנה שיחי הולצברג**

מרת **שושנה שיחי רבקין**

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

שיחות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקל"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ בהר וש"פ בחוקותי, ה'תשכ"ה

בלתי מוגה

יו"ל לש"פ בהר-בחוקותי, מבה"ח סיון, ה'תשס"ט

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ותשע לבריאה

שנת הקהל

מאה ושבע שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע ושנת השישים לנשיאותו

בעמדנו בשבת מברכים חודש סיון, החודש דמתן-תורה, ינגנו ניגון הקשור עם תורה — הניגון "אין אדיר כה".

[ניגנו הניגון "אין אדיר", וכ"ק אדמו"ר שליט"א עודד השירה בידיו הק' בשמחה רבה].

* * *

ג. הביאור בפירוש רש"י בסוף פרשתנו, "לא יבקר וגו'", "לפי שנאמר" וכל מבחר נדריכם יכול יהא בורר ומוציא את היפה, ת"ל לא יבקר, בין טוב לרע, בין תם בין בעל מום חלה עליו קדושה, ולא שיקריב בעל מום, אלא יאכל בתורת מעשר, ואסור ליגזז וליעבד — שממש"נ "בין טוב לרע", ולא בין רע לטוב, מוכח, ש"יבקר" אינו מלשון ביקורת בכל העדר (ששייך גם בעדר שאינו יפה), אלא מלשון בירור, לברר ולהוציא א' מתוך העשר — בורר ומוציא את היפה.

ועפ"ז צ"ל ש"בין טוב לרע" (דלכאורה מיותר, שהרי יבקר פירושו בורר ומוציא את היפה) בא לרבות ענין נוסף — ש"בין תם בין בעל מום חלה עליו קדושה" ("יהי' קודש"), ע"י פעולה חיובית של קדושה — ש"יאכל בתורת מעשר" (ויש בזה חידוש בהלכה — שצריך לכוין שאוכל לשם מעשר), ולא רק לאחר שחיטה, אלא גם מיד כשחלה הקדושה — ש"אסור ליגזז וליעבד".

ובפנימיות הענינים — שגם בעלת מום, כיון שחלה עליו קדושה, נשארת הקדושה בגלוי גם לאח"ז. והוראה נוספת בכללות העבודה, שאף שסור מרע קודם לעשה טוב, הנה עיקר המכוון הוא עשה טוב, ולכן מקדים רש"י ש"יאכל בתורת מעשר", ואח"כ מוסיף ש"אסור ליגזז וליעבד", שזוהי ההכנה להמשכת הקדושה. ואף שזהו רק הכנה, צ"ל הזהירות לא רק בענינים עיקריים, עבודה בגוף הבהמה, אלא גם בענינים טפלים, גיזות השערות — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חי"ב ע' 129 ואילך.

* * *

ד. דובר אודות סיום ספר ויקרא בדיני בכור ואח"כ דיני מעשר — שאע"פ שקדושת בכור (בחי' חכמה) היא נעלית יותר מקדושת מעשר (עשר כחות הגלויים), מ"מ, יש מעלה במעשר שבא ע"י עבודת האדם

(8) פ' ראה יב, יא. עשי' לעילא (זהר ח"ג קח, ריש ע"ב. ח"א
 (9) וכידוע בגודל מעלת ענין העבודה — קטו, א (הובא בלקו"ת פינחס עח, ב).

פתח דבר

לקראת ש"פ בהר"ב בחוקותי הבעל"ט, הננו מוציאים לאור התוועדות ש"פ בהר"ב כ"ף אייר, וש"פ בחוקותי מבה"ח סיון, ה'תשכ"ה, הנחה בלתי מוגה.

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ח"י אייר, ל"ג בעומר, ה'תשס"ט, שנת הקהל
 מאה ושבע שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע
 ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2009 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408

Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (206) 666-1770

E-mail: info@lahak.org • Internet: http://www.lahak.org

Sales Department:

Tel. (347) 240-5238 • E-mail: sales@lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5769 • 2009

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס The PrintHouse 538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237 (718) 628-6700	נסדר והוכן לדפוס על ידי חיים שאול בן חנה בדפוס „ועד הנחות בלה"ק" Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770
סדר ועימוד בתכנת „תג". הפצה בארצות-הברית: (718) 735-4585	

ואין לפרש ש"בחוקותי" קאי על חוקים, ו"מצוותי" על משפטים, כמו בפסוק: "עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור . . מצוותי (דברים שאילו לא נכתבו ראויים הן להצטוות) חקותי" * — כי, "מצוותי" פירושו ציוויי הקב"ה, וא"כ, רק קודם מ"ת, שאז לא הי' עדיין ציוויי הקב"ה, יכולים לפרש ש"מצוותי" הם "דברים שאילו לא נכתבו ראויים הן להצטוות", משא"כ לאחר מ"ת, קאי "מצוותי" על כל המצוות.

הביאור בפנימיות הענינים: השייכות דעמל בתורה ל"חוקה" מלשון חקיקה, שבאה בעמל ויגיעה; והשייכות דעמל בתורה עם למעלה מהשכל — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"ז ע' 313 ואילך.

* * *

ב. מאמר (כעין שיחה) ד"ה אם בחוקותי תלכו גו'.

(לאחרי המאמר, אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:)

כל אלו שהשלימו את לימוד הלקו"ת דפרשת השבוע, וכן אלו שישלימו (בלי נדר) עד הבדלה — יאמרו "לחיים".

וכיון שזהו גם סיום כל ספר ויקרא — יהי' זה מתוך החלטה ללמוד ולסיים שאר הספרים שבלקו"ת (ע"ד נוסח ה"הדרן"), והלימוד יהי' לא באופן ד"חוקה חקקתי גזירה גזרתיו", אלא — כסיום הלקו"ת — "בלב שלם ונפש חפצה".

(ואח"כ אמר:)

(* וכמו בסיום סדרה זו עצמה: "אלה המצוות אשר צוה ה' גו'", וע"פ פשט — קאי על פרשת ערכין, שלא כללם רש"י בענין החוקים (אחרי יח, ד).

נעשית ע"י קיום המצוות דוקא, הנה הא גופא שע"י המצוות "לוחקים" את העצמות, הרי זה מתגלה ע"י התורה * (ראה ד"ה השמים כסאי תרס"ח — המשך תרס"ו ע' תקו ואילך).
ודוקא באופן כזה — "בחוקתי תלכו ואת מצוותי תשמרו" — זוכים לכל הברכות האמורות בפרשה: "ונתתי גשמיכם בעתם וגו'", עד "ואולך אתכם קוממיות".

הזקן (וכדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר בשיחותיו (ראה סה"ש תש"ב ס"ע 49 ואילך), שהבעש"ט גילה רק את המעלה שישנה אצל אנשים פשוטים, אבל כיצד יכולים לבוא למעלה זו, נתגלה ע"י רבינו הזקן דוקא) — תורת חב"ד.

(* וע"ד שמעלת הפשיטות של אנשים פשוטים, נתגלתה ע"י הבעש"ט ואח"כ ע"י רבינו

בס"ד. שיחת ש"פ בהר, כ"ף אייר, ה'תשכ"ה.

בלתי מוגה

א. נתבאר פירוש רש"י ריש פרשתנו: "בהר סיני", "מה ענין שמיטה אצל הר סיני, והלא כל המצות נאמרו מסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללותי ופרטותי ודקדוקי מסיני, אף כולן נאמרו כללותיהן ופרטותיהן ודקדוקיהן מסיני. כך שנוי בתורת כהנים. ונראה לי שכך פירושה, לפי שלא מצינו שמיטת קרקעות שנשנית בערכות מואב במשנה תורה, למדנו שכללותי ופרטותי כולן נאמרו מסיני, ובא הכתוב ולמד כאן על כל דבור שנדבר למשה, שמסיני היו כולם, כללותיהן ודקדוקיהן, וחזרו ונשנו בערכות מואב" — שהקושי בכתוב הוא בתיבות "בהר סיני", שהרי מ"שהוקם המשכן לא נדבר עמו עוד אלא מאוהל מועד", ולכן מפרש רש"י ש"בהר סיני" כולל גם אוהל מועד שהי' בחניית מדבר סיני נגד ההר.

וכך מפרש רש"י את דברי התו"כ, שמכאן למדים שכל המצוות נאמרו כללותיהן ופרטותיהן ודקדוקיהן מסיני, כי, התיבות "בהר סיני" מיותרות, "לפי שלא מצינו שמיטת קרקעות שנשנית בערכות מואב", ובמילא ידעין שנאמרה מסיני — מהר סיני או מאוהל מועד, ועכצ"ל ש"בא הכתוב ולמד כאן על כל דבור שנדבר למשה", במשנה תורה*, "שמסיני היו כולם": לדעת ר"ע — גם הפרטות נאמרו בהר סיני, ולדעת ר"י — פרטות באוהל מועד². ואף שע"ד ההלכה "כולהו אליבא דר"ע"³, הנה בפשוטו של מקרא קאי גם לשיטת ר"י.

(* וזהו ביאור יתור לשון רש"י "כל דבור שנדבר למשה" — כי בזה מדגיש שהחידוש הוא רק במצות שנאמרו במשנה תורה, שפרטותיהן נאמרו בסיני, שרק הן נאמרו למשה ולא לבניי ישר, כי לבניי מפי עצמו אמרם (סוף מגילה).

ואין להקשות הרי בלא"כ יודעים שלשון רש"י "כל דבור" קאי רק על מצות שנאמרו במשנה תורה (שעליהם הוא הלימוד שגם הם מסיני היו, אלא שחזרו ונשנו בערכות מואב) — ומדוע הוצרך רש"י להוסיף "שנדבר למשה"? — כי, באם רש"י לא הי' כותב "שנדבר למשה", הי' אפ"ל שכוונתו ב"כל דבור" היא לכל

(3) סנהדרין פו, רע"א. וש"נ.

(1) פרש"י תשא לג, יא.

(2) חגיגה ו, סע"א ואילך. וש"נ.

ובפנימיות הענינים: אוהל מועד — מורה על עבודה בסדר והדרגה, ומדבר סיני — מורה על עבודה שלמעלה מסדר והדרגה, מס"נ. וזוה פליגי ר"י ור"ע: לדעת ר"י, עבודת הצדיקים, רק כללות ויסוד המצוה צ"ל באופן של מס"נ, אבל הקיום בפועל ובפרטיות צ"ל בעבודה מסודרה; ולדעת ר"ע, עבודת התשובה, גם הפרטים צ"ל חדורים בענין המס"נ — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"י"ז ע' 276 ואילך.

* * *

ב. הביאור בפירוש רש"י בסוף פרשתנו, "את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו אני ה'", "נאמן לשלם שכר" — שהחידוש כאן לגבי מש"נ בפ' קדושים הוא ההמשך "לא תעשו לכם אלילים גו' את שבתותי תשמרו", "כנגד זה הנמכר לנכרי, שלא יאמר הואיל ורבי מגלה עריות.. עובד כוכבים.. מחלל שבת*", אף אני כמותו",

[כי, ע"פ תורה משועבד לרבו, ועד שמצינו בזהר בפרשתנו שבעבדים פטורים מ"עול מלכותא דלעילא" ופטורים מן המצוות, ולכן יכול להיות קס"ד שמתור לו לעבור על ג' ענינים אלו המותרים לרבו:

המצוות, ויש בזה שני חידושים: (1) חידוש בנוגע לאלו דערבות מואב — שגם פרטותיהן מסיני. (2) חידוש בנוגע לשאר המצוות — שנשנו בערבות מואב. וע"י הוספה זו מדגיח רש"י, שכל הלימוד הוא רק בנוגע לאותן דערבות מואב, משא"כ המצוות שנאמרו בסיני, ס"ל לרש"י שלא נשנו בערבות מואב (ראה לקו"ש שבפנים ע' 282).

(* הסדר בפרש"י: גילוי עריות, ע"ז וחילול שבת (ובפרט שזהו שינוי לגבי תו"כ) — י"ל בפשטות, מפני ש"רבו" הי' שטוף ביותר בעריות (ערות הארץ), פחות מזה — בע"ז, פחות יותר — בחילול שבת, כמובן (ובתו"כ — הלכה — מקדים החמור ביותר: ע"ז, אח"כ ג"ע וכו').

(4) אף שבריווי מקומות שבהם נאמר "אני ה'" בסיום ציווי הפירוש הפשוט הוא אני הוא המצווה, וכדברי רש"י בר"פ וראו — לאחרי שמפרש "אני ה'", "נאמן לשלם שכר כו'" — "ובלשון הזה מצינו שהוא נדרש בכמה מקומות כו'", היינו, שאין זה הפירוש הפשוט, ורק כשיש הכרח אזי מפרשים כפי הדרש (ראה גם לקו"ש ח"י"ב ע' 83 ואילך).

(5) יט, ל. — וגם שם נאמר בלשון זה ממש, באותן חיבות, באותו ניקוד ובאותן הטעמים (שלפעמים גם הניקוד והטעמים

משנים את פירוש הדברים). (6) והיינו, דכיון שמכר את עצמו להנכרי, צריך לעמוד בדיוורו ולהיות משועבד אליו — אם בכדי שלא יהי' חילול השם (ראה גם פרש"י פרשתנו שם, מח), וכהמעשה דשמעון בן שטח (ראה ירושלמי ב"מ פ"ב ה"ה, ובפני משה שם), או שבכלל צריך לעמוד בדיוורו כדי להיות אדם ישר ("א' ערלעכער מענטש"), הן בין אדם למקום והן בין אדם לחבירו.

(7) ח"ג קח, א.

בס"ד. שיחת ש"פ בחוקותי, מבה"ח סיון, ה'תשכ"ה.

בלתי מוגה

א. הביאור בפירוש רש"י ריש פרשתנו, "אם בחוקותי תלכו", "יכול זה קיום המצות, כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו הרי קיום המצות אמור, הא מה אני מקיים אם בחוקותי תלכו, שתהיו עמלים בתורה", "ואת מצותי תשמרו, הווי עמלים בתורה על מנת לשמור ולקיים, כמו שנאמר ולמדתם אותם ושמרתם לעשותם" — שכיון שתלמוד תורה היא בכלל המצוות, עכצ"ל, ש"בחוקותי תלכו" קאי על פרט נוסף בלימוד התורה שגם בלעדו מקיימים מצות תלמוד תורה — "שתהיו עמלים בתורה".² וכיון שהכתוב מקדים "בחוקותי תלכו" ל"מצוותי תשמרו", עכצ"ל, שגם העמל בתורה צ"ל על מנת לשמור ולקיים.³

ואילך. ושי"נ), ובנדו"ד גם בחלק הפשט שבתורה (ענינו של פרש"י) — ככפנים, שגם ה"עמל" שבתורה, שאינו קשור לידיעת המעשה אשר יעשו, צ"ל על מנת לשמור ולקיים. וגם ענין זה הוא בכלל "כל האומר (בשעת הלימוד) אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו" (יבמות קט, ב), אלא גם בשעת הלימוד צריך להיות תורה וגמ"ח (ראה לקו"ת ויקרא ה, רע"א. ובכ"מ) — ללמוד על מנת לשמור ולקיים.

זאת ועוד:

כשם ש"בחוקותי תלכו" קשור עם "מצוותי תשמרו", שהלימוד והעמל בתורה צריך להיות על מנת לשמור ולקיים, כך גם "מצוותי תשמרו" קשור עם "בחוקותי תלכו" (לימוד ועמל בתורה), כי, אף שהענין דצוותא וחיבור נעשה ע"י מצוות, מ"מ, לא מספיק קיום המצוות מצד קב"ע ומס"נ, אלא יש צורך גם בענין ההשגה, כמודגש בכך שהכתוב מקדים "בחוקותי תלכו" ("שתהיו עמלים בתורה") לפני "מצוותי תשמרו", היינו, שיש צורך גם בלימוד התורה (לא רק כדי לדעת את המעשה אשר יעשו, אלא גם השגת התורה מצד עצמה) שבכל הצוותא וחיבור שע"י המצוות. והענין בזה — שאף שהצוותא וחיבור

(1) ה, א. (2) וגם ענין זה צריך להיות אצל כל אחד מישראל. — החילוקים הם רק בנוגע לכמות הלימוד, שיש מי שיוצא ידי חובתו בפרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית, ויש מי שתורתו אומנתו שלימודו צ"ל באופן שלא פסיק פומי מגירסא. אבל הצד השווה שבהם — שאצל כל אחד בחלקו בתורה צריך להיות גם העמל בתורה.

(3) ולהעיר גם מדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר בשיחותיו (לקו"ד ח"א קפב, ב), שבכל "השכלה" צ"ל "בכין", וללא ה"בכין" — אין זו "השכלה", וכמאמר "אין חכם כבעל הנסיון", והיינו, שדוקא כאשר ההשכלה מביאה לידי פועל ממש, הרי זה "נסיון" שמאמת את ההשכלה. ומבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר (שם קצח, א), שענין זה הוא לא רק בנוגע להשכלה הקשורה עם עבודה בפועל, אלא גם השכלה שלא כזוהר אין לה קשר עם עבודה בפועל, בהכרח שיהי' ממנה "בכין".

וגם כאן רואים, שדברי רבותינו נשיאינו אינם רק "פתגמים טובים", שלכן צריך לשמעם ולקבלם, גם אם אין להם מקור, אלא הם ככל הענינים שבפנימיות התורה, שיש להם מקור בנגלה דתורה (ראה גם תו"מ חל"ט ס"ע 228

שע"פ שכל תהי' אצלו קושיא: איך יכולים להיות שניהם יחד — אין זה מפריע לעבודה בפועל ממש.

ה. (וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א):

כיון שהגיעו ונמצאים כאן תלמידים שלומדים עתה בישיבה²⁵, ומחנכים אותם באופן שגם לאחרי צאתם מבין כתלי הישיבה לא יתפעלו מ"עול דרך ארץ", מהטענה שכיון שנמצאים באמריקא, הרי אמריקא היא שונה ("אמריקע איז אַנדערש"...) וצריכים לוותר על פרט זה וענין זה כו' — יאמרו לחיים, וינגנו ניגון שמח²⁶.

* * *

ו. בהמשך להמדובר לעיל בנוגע לפירוש רש"י על הפסוק "את שבתותי תשמרו גו' אני ה'" שבפרשתנו, ולא על פסוק זה שנאמר בפ' קדושים — הנה גם המאמר ד"ה את שבתותי גו' שבלקו"ת הוא (לא בפ' קדושים, אלא) בפרשתנו דוקא²⁷.

ובנוגע להלקו"ת, הנה אלו שסיימו את לימוד הלקו"ת דפרשה זו, וכן אלו שיסיימו את הלימוד קודם הבדלה (ומסתמא ישנם כאלו שהתעוררות זו תסייע להם לסיים את לימוד הלקו"ת...) — יאמרו "לחיים".

ז. מאמר (כעין שיחה) ד"ה את שבתותי תשמרו וגו'.

(25) הכוונה לקבוצת תלמידים משיבת

(26) ראה גם תו"מ חל"ב ע' 365.

(27) מא, א ואילך.

גילוי עריות (שרבו מותר בהן**) — כיון שצריך לעבדו גם בלילה, וכפי שמצינו⁸ בעבד הנמכר לישראל, שרבו מוסר לו שפחה כנענית***; ע"ז (באופן של שיתוף שם שמים ודבר אחר) — כיון שצריך לעבוד בתור עבד (ולא אומן וכיו"ב), מפני שהוא טפל וקנינו דרבו, ורבו (שעובד ומקריב לשמש בשביל שיצמחו פירותיו) מחשיב עצמו טפל וקנינו של אלקי מצרים, וא"כ, גם הוא משועבד לע"ז, וכמו שיש בכלל מאתיים מנה¹², וכדוגמת שעבודא דר"נ¹³]; וחילול שבת (שלא זו בלבד שיותר לרבו, אלא חייב לעבוד בשבת) — כיון שצריך לעבדו גם בשבת], "לכך נאמרו מקראות הללו"¹⁴, שע"ד הפשט הם מיותרים לגמרי (שהרי כבר נאמרו בפ' קדושים) — ללמד שגם "הנמכר לנכרי" חייב בהם****.

ומסיים: "אני ה'", "נאמן לשלם שכר"¹⁷ — שגם "הנמכר לנכרי" שמצבו בגילוי הוא "כמותו", שמקבל השפעה דרכו (ולא משם הוי'

** משא"כ עריות האסורות לרבו (היינו לכו"ל עלמא, כולל גם עבדי רבו, ואין מקום אפילו לקס"ד דהיתר. ועוד) אין מקום שרבו ידרוש זה ממנו.

*** ע"ד ההלכה יש מקום לשקו"ט בנמכר לנכרי אם מותר בשפחה כנענית (ראה לקו"ש שבפנים הערות 19-21⁹), אבל, המדובר הוא (1) בלימוד ע"ד הפשט, (2) לדעת רש"י¹⁰ שהוא פרשן ולא פוסק¹¹, אפילו בפירושו על הש"ס, ועאכו"כ בפירושו על התורה.

**** ועד"ז יל"פ בפשטות בנוגע ל"מקדשי תיראו"¹⁵ — שאפילו ישלחו רבו לבנות ביהמ"ק, ג"כ אסור (וכפירש"י בפסוק שלפנ"ז¹⁶). וכמו שגם בנוגע לע"ז מפרט: "אלילים ופסל גו'".

(8) פרש"י משפטים כא, ד. ועוד.
(9) בנוגע לשקו"ט אם אפשר שיהי' לנכרי שפחה שלו (ראה הערה 19 שם) — העיר כ"ק אדמו"ר שליט"א: אין הזמ"ג לעיין, אבל כמדומה שלכל הדעות כיבוש מלחמה מועיל גם לעכו"ם.

(10) בנוגע לשקו"ט אם יש מקום להתיר שפחה לנמכר לעכו"ם, מאחר שאין העכו"ם קונה ישראל אלא למעשה ידיו — כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א: אפשר שגם בתור פוסק ס"ל לרש"י שוולדות הם בכלל מעשה ידיו.

(11) יד מלאכי כללי רש"י ס"ב. וש"נ.

(12) ב"ק עד, א. ב"ב מא, ב.

(13) פסחים לא, א. וש"נ.

(14) ומה שלא נזכר בקרא גם גילוי עריות — כי, אצל עבד יש אמנם אופן ש"שרא לן כוונתי" (חולין קט, ב), שהרי רבו מוסר לו שפחה כנענית, כנ"ל.

(15) לאו דוקא בפירוש רש"י, כי הקושיא היא גם בתו"כ.

(16) ושם: "ואבן משכית גו' להשתחוות עלי", "אסרה תורה .. חוץ מן המקדש".

(17) כי, אי אפשר לפרש בפשטות, אני הוא המצווה (כנ"ל הערה 4) — כיון שענין זה יודעים כבר מהציווי שנאמר בפ' קדושים, משא"כ כאן שנכפל הציווי "כנגד זה הנמכר לנכרי, שלא יאמר הואיל ורבי כו", שאף שנצטווה מקודם על ע"ז, בכ"ז סבור שפטור

שלמעלה מהטבע), יזכה לקבל תשלום השכר, כי מצד העצמות, "אני הוי", אין הגבלות — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס¹⁸ בלקו"ש ח"ז ע' 175 ואילך.

ג. וההוראה מכל הנ"ל בעבודתנו:

כללות המעמד ומצב של בני" בזמן הגלות הוא בבחינת "לעבדים ולשפחות נמכרנו"¹⁹. ובהדגשה יתירה — אצל אלו מבני" שרוב היום אינם נמצאים בד' אמות של תורה, אלא בכית-המסחר או בית-הפקידות וכיו"ב.

וכיון שכן, טוען יהודי: כיצד תובעים ממנו לקבל עליו "עול תורה" ו"עול מלכות שמים", בשעה שמטילים עליו "עול דרך ארץ"?! — אם הקב"ה רוצה שיקבל עליו "עול תורה" ו"עול מלכות שמים", עליו ליטול ממנו "עול דרך ארץ"²⁰, ואי אפשר — טוען הוא — שיהיו ב' ענינים אלו יחד, להיותם בסתירה זל"ז.

כאשר יש ליהודי "עול מלכותא דלעילא", ומרגיש ש"ה' נצב עליו ומלא כל הארץ כבודו ומביט עליו ובוהן כליות ולב כו"²¹ — אין מקום שיהי' עליו עול ומורא של בשר ודם; ואם יש עליו עול ומורא של בשר ודם, הרי זה בסתירה לעול מלכות שמים.

וכפי שמצינו שכאשר אורי' החתי קרא ליואב בתואר של כבוד בפני דוד המלך, נתחייב מיתה, בגלל שזוהי מרידה במלכות דוד²². ועאכור"כ כשמדובר בנשיאת עול תמידי של בשר ודם.

ועל זה אומרים לו, שהקב"ה כבר הבהיר זאת: עוד לפני שבני" גלו מארצם ובאו למעמד ומצב ש"לעבדים ולשפחות נמכרנו" — כבר צוה הקב"ה "אל תפנו אל האלילים גו'", "את שבתותי תשמרו וגו'", גם

עתה מזה, בגלל השעבוד לרבו ע"פ תורה, והיינו, שרוצה לקיים ציווי ה', אלא שיש לו קושיא וסתירה בדבר מצד חיוב התורה. ועפ"ז יש לומר בפירושו "נאמן לשלם שכר" — שקאי על שכר מיוחד (ע"ד "לפום צערא אגרא" — אבות פ"ה מכ"א) על קיום הציווי מתוך קבלת עול ואתכפיא, אף שאינו מבין זאת בשכלו בגלל הקושיא כו"א* — שנמשך מבחי' "אני", שלמעלה גם מהוי'.

עדיין לא רואים את השכר (וכמו בר"פ ו' ארא (כנ"ל הערה 4), שבאותה שעה לא ראו בני" את השכר, ואדובה, היו להם צרות צרורות כו').

(* ולהעיר מדיוק הלשון "נאמן לשלם שכר" — שהצורך בענין הנאמנות הוא כאשר

למי שנמצא במעמד ומצב ש"נמכר לנכרי". וכאשר מבהירים זאת מלכתחילה, הרי זה מועיל גם בנוגע לזמן הגלות, שגם אז יוכלו בני" לקבל על עצמם "עול מלכותא דלעילא".

ד. ובפרטיות יותר:

עיקר הענין ד"לעבדים ולשפחות נמכרנו" בחיי היום-יום הוא — לא בהתחלת היום, בעת התפלה וקביעת עתים לתורה, אלא לאחרי כן, בהמשך היום, כאשר יוצאים לעסוק בעניני העולם — "הנהג בהן מנהג דרך ארץ"²³. ובכדי שבמשך היום, כשיש עליו עול דרך ארץ, יהי' עליו עול מלכות שמים — יש צורך להבטיח זאת מיד בהתחלת היום.

וזהו גם הביאור במ"ש בתניא²⁴ ש"צוה משה רבינו ע"ה . . לדור שנכנסו לארץ לקרות ק"ש פעמים בכל יום לקבל עליו מלכות שמים במסירת נפש כו" — דלכאורה אינו מובן:

מזה שרבינו הזקן מדגיש בעצמו שציווי זה הי' "לדור שנכנסו לארץ", מובן, שזהו ציווי שקשור עם הכניסה לארץ דוקא, שכן, בהיותם במדבר, במעמד ומצב שאין להם עסק עם עניני עוה"ז, אין צורך באזהרה מיוחדת ("א ספעציעלע באוואַרעניש") בנוגע לקבלת עול מלכות שמים; ורק בכניסתם לארץ, שאז מתחילים לעסוק בענינים ארציים, החורש והזורע וכו', שאז ישנו "עול דרך ארץ" — אזי יש צורך להזהיר ולהבטיח הענין דקבלת עול מלכות שמים.

וא"כ, למה הוצרך להיות הציווי ע"י משה רבינו, ובהיותם במדבר — ולא ע"י יהושע, ובשעת כניסתם לארץ, כמו שאר הציוויים הקשורים עם הכניסה לארץ?

והביאור בזה — שהענינים הקשורים עם הכניסה לארץ עצמה, היו אמנם ע"י יהושע; אבל הציווי שעל ידו תהי' הכניסה לארץ כדבעי, צריך להאמר לפני הכניסה לארץ. בשעה שעוסקים כבר בענינים ארציים — אזי כבר מאוחר; יש צורך לצוות על זה כשנמצאים עדיין במדבר, שאז הראש עדיין פנוי כו'.

ועד"ז בנוגע לעבודה שבכל יום — שתיכף בהתחלת היום, קודם שיש עליו "עול דרך ארץ", צריך לקבל על עצמו עול מלכות שמים במסירת נפש, על משך כל היום כולו. ואז, הנה גם במשך היום, גם בשעה שיש עליו "עול דרך ארץ", יהי' עליו עול מלכות שמים. ולמרות

(24) ספכ"ה.

(23) ברכות לה, ב.